

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060305

DOM
2021-04-27
Stockholm

Mål nr
M 2780-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-02-17 i mål nr M 3490-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Magnusson & Pettersson Borrtjänst AB, 556177-1980
Stadsskogsvägen 3
711 34 Lindesberg

Ombud: Försäkringsjurist Mika Tuomisto
Moderna Försäkringar
Box 7830
103 98 Stockholm

Motpart

Länsförsäkringar Bergslagen ömsesidigt, 578000-9956
Box 234
701 44 Örebro

Ombud: Försäkringsjurist Birgitta Barrling
Länsförsäkringar AB
106 50 Stockholm

SAKEN

Skadestånd avseende miljöskada på fastigheten Kumla 1:15 i Örebro kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen fastställer mark- och miljödomstolens dom.
2. Magnusson & Pettersson Borrtjänst AB ska ersätta Länsförsäkringar Bergslagen ömsesidigt för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 12 000 kr, allt avseende ombudskostnader. På beloppet utgår ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom tills betalning sker.

Dok.Id 1689470

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Magnusson & Pettersson Borrtjänst AB (Borrtjänst) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och ogilla Länsförsäkringar i Bergslagen ömsesidigs talan. Bolaget har vidare yrkat att det ska befrias från skyldigheten att betala ersättning för rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen och tillerkännas ersättning för sina rättegångskostnader där.

Länsförsäkringar Bergslagen ömsesidigt (Länsförsäkringar) har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

Parterna har i Mark- och miljööverdomstolen åberopat samma grunder och omständigheter samt utvecklat sin talan i allt väsentligt på samma sätt som vid mark- och miljödomstolen. Borrtjänst har inte åberopat någon bevisning. Länsförsäkringar har åberopat samma bevisning som i mark- och miljödomstolen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Målet har med stöd av 23 kap. 6 § första stycket miljöbalken avgjorts utan huvudförhandling.

Frågan i målet är om den skada som har uppstått genom att jord och lera har sprutat upp ur ett befintligt borrhål är en skada som har uppstått genom en ”annan liknande störning” enligt 32 kap. 3 § första stycket 8 miljöbalken.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning att den störning som är aktuell att bedöma i målet inte är borrhningen i sig utan det tryck i ett befintligt borrhål på en annan fastighet som borrhningen har medfört och som har fått till följd att jord och lera har sprutat upp ur hålet.

Det saknas utredning i målet om störning av det här slaget är vanligt förekommande eller inte. Att det vid brunnsbörning för bergvärme uppstår tryck i borrhål och sprickor i marken är emellertid, enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning, en naturlig följd av verksamheten och har stora likheter med de störningar som räknas upp i 32 kap. 3 § första stycket 1-7 miljöbalken.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer därför i mark- och miljödomstolens bedömning att trycket och den uppsprutande jorden och leran till följd av börningen är att bedöma som en ”annan liknande störning” enligt 32 kap. 3 § första stycket 8 miljöbalken och att strikt skadeståndsansvar föreligger. Mark- och miljööverdomstolen instämmer även i mark- och miljödomstolens bedömning att det inte är fråga om en störning som skäligen bör tålas med hänsyn till förhållandena på orten eller till dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden, se 32 kap. 1 § tredje stycket miljöbalken.

Mark- och miljödomstolens dom ska därför fastställas.

Vid denna utgång ska Borrtjänst ersätta Länsförsäkringar för dess rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen. Det yrkade beloppet är skäligt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2021-05-25

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark, Mikael Hagelroth och Gösta Ihrfelt, referent, samt tekniska rådet Dag Ygland.

Föredragande har varit Malin Blohm.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-02-17
meddelad i
Nacka

PARTER

Kärande

Länsförsäkringar Bergslagen ömsesidigt, 578000-9956
Box 234
701 44 Örebro

Ombud: Försäkringsjuristen Birgitta Barrling
Länsförsäkringar AB (publ)
Sakförsäkringsjuridik
106 50 Stockholm

Svarande

Magnusson & Pettersson Borrtjänst AB, 556177-1980
Stadsskogsvägen 3
711 34 Lindesberg

Ombud: Försäkringsjuristen Mika Tuomisto
Moderna Försäkringar
Box 7830
103 98 Stockholm

SAKEN

Skadestånd avseende miljöskada på fastigheten Örebro Kumla 1:15

DOMSLUT

1. Magnusson & Pettersson Borrtjänst AB ska till Länsförsäkringar Bergslagen betala 92 258 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 30 mars 2018 till dess betalning sker.
 2. Magnusson & Pettersson Borrtjänst AB ska ersätta Länsförsäkringar Bergslagen för rättegångskostnad med 44 050 kr, varav 41 250 kr avseende ombudsarvode, jämte ränta på 44 050 kr enligt 6 § räntelagen från dagen för dom till dess betalning sker.
-

BAKGRUND

Magnusson & Pettersson Borrtjänst AB (nedan Borrtjänst) fick i uppdrag att borra för bergvärme på fastigheten Kumla 1:28 i Örebro kommun. Arbetet utfördes den 12 april 2017. I samband med borrhningen uppstod tryck i ett gammalt borrhål på grannfastigheten Kumla 1:15. Till följd härav sprutade jord och lera upp och smutsade ned fasaden på en byggnad på fastigheten samt förstörde en grill. Länsförsäkringar Bergslagen (nedan Länsförsäkringar) har såsom försäkringsgivare ersatt fastighetsägaren för skadorna och har i målet riktat återkrav mot Borrtjänst med stöd av bestämmelserna om miljöskada i 32 kap. miljöbalken.

YRKANDEN M.M.

Länsförsäkringar har yrkat förpliktande för Borrtjänst att till försäkringsbolaget betala 92 258 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 30 mars 2018 till dess betalning sker.

Borrtjänst har bestritt käromålet. Det yrkade beloppet och sättet att beräkna ränta har vitsordats som skäligen i och för sig.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER M.M.

Parterna har som grund för och till utvecklande av talan anfört bl.a. följande.

Länsförsäkringar

Den genom borrhningen uppsprutande jorden och leran utgör en ”annan liknande störning” enligt 32 kap. 3 § punkten 8 miljöbalken. Det är inte fråga om en sådan störning som skäligen bör tålas. Borrtjänst tillhör kretsen av skadeståndsansvariga enligt 32 kap. 7 § miljöbalken och är strikt ansvarigt för de skador som uppstått. Den uppsprutande jorden och leran har orsakat skador på fasad, plåt, snickerier, socklar och yttertrappa på bostadsbyggnaden, skador på marken och på en utegrill i sådan omfattning att den fick kasseras. Därtill har skador uppkommit på en bergvärmepump. Reparationskostnaderna har sammanlagt uppgått till 89 258 kr och

ersättning för grillen har utgått med 3 000 kr. Länsförsäkringar har enligt 7 kap. 9 § försäkringsavtalslagen rätt att återkräva det utbetalade beloppet från Borrtjänst.

Att borra för bergvärme är en riskfylld verksamhet som kan ge upphov till olika typer av störningar som i sin tur kan orsaka skador på omgivningen. Det är fråga om en sådan miljöfarlig verksamhet som är tillståndspliktig eller anmälningspliktig, beroende på om det sker inom vattenskyddsområde eller inte. Verksamheten är bl.a. förenad med risk för skador på närliggande byggnader, omgivande mark och grundvatten. Att borra för bergvärme ger även upphov till störningar i form av buller. Borrningen samt de rörelser i marken och den uppsprutande lera och jord som den medfört har i detta fall orsakat skador på verksamhetens omgivning.

Att borrningen orsakar att jord och lera sprutar upp ur marken på en intilliggande fastighet och där orsakar skador på en privatpersons byggnad, mark och lösöre kan inte anses vara en sådan störning som skäligen bör tålas av omgivningen.

Borrtjänst

Borrtjänst vitsordar att bolaget i och för sig tillhör den krets som anges i 32 kap. 7 § miljöbalken. Det vitsordas också att Länsförsäkringar har ersatt fastighetsägaren med aktuellt belopp och att försäkringsbolaget inträder i den försäkrades rätt till skadestånd. Det bestrids att den aktuella skadan är en sådan miljöskada som avses i 32 kap. miljöbalken. Borrning för bergvärme utgör inte ”annan liknande störning” enligt 32 kap. 3 § punkten 8 miljöbalken. I vart fall är det fråga om en störning av sådant slag att den skäligen bör tålas med hänsyn till förhållandena på orten eller till dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden.

Den påstådda störningen är i väsentliga hänseenden helt olik de störningar som avses i 32 kap. 3 § punkterna 1-7 miljöbalken. Karakteristiskt för dessa störningar är att de genereras i verksamheten och sprider sig till omgivningen för att där orsaka skada. Det är borrningen i sig som ska utgöra ”annan liknande störning”. Att det sedan uppkommer skada till följd av att lera sprutar upp ur ett gammalt borrhål saknar betydelse för bedömningen. Störningen måste särskiljas från effekten i detta

fall. Bedömningen av vad som omfattas av miljöbalkens strikta skadeståndsansvar ska göras restriktivt. De särskilda skäl som kan tala för ett strängare ansvar vid miljöskador framträder knappast i mindre typiska situationer som denna.

Borrning för bergvärme är vanligt förekommande nuförtiden. Det är något som sker i tätbebyggt område dagligen och uppmuntras till ur ett energihänseende. Nyttan av bergvärme överväger därmed den eventuella störning som orsakas av borrhningen.

DOMSKÄL

Handläggning m.m.

Målet har med stöd av 42 kap 18 § första stycket 5 rättegångsbalken, till vilken 4 kap. 1 § första stycket lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar hänvisar, avgjorts utan huvudförhandling.

Med hänsyn till målets svårighetsgrad och omfattning har det bedömts tillräckligt att rätten består av en lagfaren domare och ett tekniskt råd. Även om det saknar avgörande betydelse för sammansättningsfrågan kan det noteras att parterna uttryckligen har medgett att målet avgörs utan särskilda ledamöter.

Länsförsäkringar har som skriftlig bevisning åberopat fotografier av de aktuella skadorna. Borrtjänst har inte åberopat någon bevisning.

Rättsläget beträffande ”annan liknande störning”

Skadestånd enligt 32 kap. miljöbalken betalas enligt 3 § första stycket 1-7 för skador genom förorening av vattenområden eller grundvatten, ändring av grundvattennivån, luftförorening, markförorening, buller eller skakning. Enligt punkten 8, som har åberopats av Länsförsäkringar i detta mål, betalas skadestånd också för skador genom ”annan liknande störning”. Av förarbetena till den numera upphävda miljöskadelagen (prop. 1985/86:83 s. 45) framgår att punkten omfattar en rad olika störningsorsaker. Exempel som nämns är spridning av bakterier, virus samt olika smittämnen som kan ge ekologiska återverkningar. Även obehag av

insekter, fåglar och djur kan räknas hit. Andra störningar kan vara gnistor, hetta, köld, starkt ljussken och liknande.

I rättsfallet NJA 1996 s. 634 ansågs det föreligga en sådan störning som avses i punkten 8 när gatuarbeten hade lett till avspärrningsanordningar som försvårat tillträde till en affärslokal.

I NJA 2007 s. 663 ansågs strikt ansvar inte föreligga för skador som orsakats av en explosion genom brand eller tryckvåg.

I rättsfallet MÖD 2002:87 skadades en vattenledning vid ombyggnadsarbeten och utströmmande vatten och ånga orsakade omfattande skador i en intilliggande lokal. Miljööverdomstolen ansåg inte att det var fråga om ”annan liknande störning”.

I MÖD 2006:69 bedömdes översvämningsskador som orsakats av att vatten till följd av grävning släppts in på en annan fastighet vara att anse som skador genom ”annan liknande störning”.

I Mark- och miljööverdomstolens dom den 16 januari 2014 (mål nr 1331-13) konstaterade domstolen att höjning av en vägbana som tidigare regelbundet översvämmats vid höga flöden innebar en åtgärd som typiskt sett kan förändra vattenförhållandena och orsaka störningar på omgivningen. Den aktuella störningen inrymdes därmed i begreppet ”annan liknande störning”.

I MÖD 2018:29 ansågs brand genom gnistbildning vid markberedning inte utgöra en sådan störning som kan föranleda strikt skadeståndsansvar.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Avgörande för utgången i flera av de ovanstående fallen synes ha varit om den aktuella störningen är en typisk följd av den bedrivna verksamheten. I ett par av fallen har betonats att en tillämpning av punkten 8 förutsätter att det är fråga om en störning som faktiskt liknar de som nämns i punkterna 1-7. Det har också nämnts att

det inte föreligger något undantag i det strikta ansvaret för det fall att störningen varit helt tillfällig.

Inrättande av en värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark kräver anmälan eller tillstånd, se 17 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd samt 21 kap. 16 § miljöprövningsförordningen (2013:251). Av exempelvis rättsfallet MÖD 2011:37 framgår att borringen av brunnshålet ur ett miljöperspektiv är en väsentlig del av inrättandet av en värmepump. Det kan också nämnas att Sveriges geologiska undersökning, SGU, i samverkan med flera aktörer har utarbetat en vägledning för brunnsborrning (Normbrunn-16). Vägledningen vänder sig till bl.a. fastighetsägare som vill anlägga vatten- eller energibrunnar med målet att minska risken för miljöstörningar och därmed för sådana skadestånd som kan bli följden om borringen orsakar skada på omgivande miljö och fastigheter.

Den i målet aktuella verksamheten bestående i brunnsborrning för bergvärme utgör alltså en miljöfarlig verksamhet som kan orsaka skador på kringliggande fastigheter. Den störning som är aktuell i målet är inte borringen i sig, utan det förhållandet att den har medfört ett tryck i ett gammalt borrhål med följd att lera och jord sprutat upp ur detta (jfr. Mark- och miljööverdomstolens dom i mål M 1331-13 där störningen ansågs vara att vattnet i samband med kraftig nederbörd tagit annan väg än normalt och förorsakat översvämningsskada på angränsande fastighet, och alltså inte höjningen av vägbanan i sig). Störningen får anses vara en typisk följd av den miljöfarliga verksamheten. Även i övrigt liknar den sådana störningar som omnämns i punkterna 1-7. Mark- och miljödomstolen bedömer därför att det är fråga om en ”annan liknande störning” enligt punkten 8 och att det föreligger ett strikt skadeståndsansvar för skador som störningen orsakar.

Det är uppenbart att det föreligger ett orsakssamband mellan störningen och de skador som Länsförsäkringar har yrkat ersättning för. Borrtjänst har inte heller framställt någon särskild invändning i den delen. Borrtjänst har också vitsordat att bolaget tillhör kretsen av skadeståndsansvariga enligt 32 kap. 7 § miljöbalken.

Borrtjänst har gjort gällande att skadestånd inte ska utgå eftersom det är fråga om en störning som skäligen bör tålas med hänsyn till förhållandena på orten eller till dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden, se 32 kap. 1 § tredje stycket miljöbalken. Som framgått ovan anser domstolen att störningen utgörs av de konsekvenser som borringen fått i förevarande fall. Dessa konsekvenser kan inte anses vara något som skäligen bör tålas och det finns alltså inte grund för ansvarsfrihet.

Borrtjänst ska alltså betala skadestånd till Länsförsäkringar för de uppkomna skadorna, varvid noteras att det är ostridigt att försäkringsbolaget har rätt att träda in i försäkringstagarens rätt till skadestånd. Det yrkade beloppet är vitsordat, liksom sättet att beräkna ränta. Käromålet ska således bifallas fullt ut.

Vid denna utgång ska Borrtjänst ersätta Länsförsäkringar för rättegångskostnad. Det begärda beloppet, 44 050 kr, är vitsordat. På beloppet utgår ränta.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 9 mars 2020. Prövningstillstånd krävs.

Magnus Hjort

Ola Lindstrand

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Magnus Hjort och tekniska rådet Ola Lindstrand.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se